PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu 20 päivänä joulukuuta 2011,

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen

(tiedoksiannettu numerolla K(2011) 9380)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

(2012/21/EU)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 106 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 14 artiklassa määrätään, että Euroopan unioni huolehtii toimivaltansa mukaisesti siitä, että yleistä taloudellista etua koskevat palvelut toimivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja sellaisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mainitun sopimuksen 93, 106 ja 107 artiklan soveltamista.

(2) Jotta tietyt yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut toimisivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja sellaisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, valtion rahoitustuki julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain saattaa osoittautua tarpeelliseksi. SEUT-sopimuksen 345 artiklan mukaisesti, sellaisena kuin Euroopan unionin tuomioistuin on sitä tulkinnut, sillä ei ole merkitystä, ovatko tällaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottajat julkisia vai yksityisiä yrityksiä.

(3) SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrätään tältä osin, että yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan mainitun sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä, siltä osin kuin näiden sääntöjen soveltaminen ei estä oikeudellisesti tai tosiasiallisesti yrityksiä hoitamasta niille uskottuja tehtäviä. Tämän ei kuitenkaan pitäisi vaikuttaa kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa.

(4) Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa Altmark [1] antamassaan tuomiossa, että korvaukset julkisista palveluista eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea, jos neljä kumulatiivista edellytystä täyttyy. Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi. Toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto. Neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä.

(5) Jos nämä edellytykset eivät täyty ja jos SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan yleiset soveltamisedellytykset täyttyvät, korvaus julkisista palveluista on valtiontukea ja siihen sovelletaan SEUT-sopimuksen 93, 106, 107 ja 108 artiklaa.

(6) Tämän päätöksen lisäksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden tuottamisesta maksettaviin korvauksiin sovellettavien valtiontukisääntöjen kannalta merkittäviä muita välineitä on kolme:

a) Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen

[1] Asia C-280/00, Altmark Trans ja Regierungspräsidium Magdeburg vastaan Nahverkehrsgesellschaft Altmark, Kok. 2003, s. I-7747.

tuottamisesta myönnettävään korvaukseen ([1]) annetussa uudessa tiedonannossa selvennetään SEUT-sopimuksen 107 artiklan ja Altmark-kriteerien soveltamista kyseisiin korvauksiin;

b) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen annettavassa uudessa komission asetuksessa vahvistetaan tietyt edellytykset, kuten korvauksen määrä, joiden täyttyessä julkisen palvelun korvauksen ei katsota täyttävän kaikkia 107 artiklan 1 kohdan perusteita;

c) julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevissa tarkistetuissa puitteissa ([2]) määritetään, kuinka komissio analysoi tapauksia, jotka eivät kuulu tämän päätöksen soveltamisalaan ja joista sen vuoksi on ilmoitettava komissiolle.

(7) EY:n perustamissopimuksen 86 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen 28 päivänä marraskuuta 2005 annetussa komission päätöksessä 2005/842/EY ([3]) määritetään SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen merkitys ja soveltamisala sekä annetaan säännöt, joilla varmistetaan, että kyseisessä määräyksessä vahvistettujen perusteiden noudattamista valvotaan tehokkaasti. Tämä päätös korvaa päätöksen 2005/842/EY, ja siinä vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta korvauksena myönnettävään valtiontukeen ei sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä ennakkoilmoitusvaatimusta, koska sen katsotaan olevan SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaista.

(8) Tällainen tuki voidaan katsoa perussopimuksen mukaiseksi vain, jos se on myönnetty sellaisten palvelujen tarjonnan varmistamiseksi, jotka ovat SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Oikeuskäytännön perusteella on selvää, että ilman unionin asiaa koskevia alakohtaisia sääntöjä jäsenvaltioilla on runsaasti harkintavaltaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä. Komission tehtävänä on tältä osin varmistaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä ei tehdä ilmeisiä virheitä.

(9) Jos useat edellytykset täyttyvät, määrältään vähäiset korvaukset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta vastaaville yrityksille eivät vaikuta kaupan kehitykseen eivätkä kilpailuun tavalla, joka olisi unionin etujen vastaista. Sen vuoksi yksittäistä valtiontuki-ilmoitusta ei pitäisi vaatia korvauksen jäädessä alle määrätyn suuruisen vuotuisen määrän, jos tämän päätöksen vaatimuksia noudatetaan.

(10) Kun otetaan huomioon unionin sisäisen kaupan kehitys yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palveluiden tuottamisessa, mistä on osoituksena esimerkiksi monikansallisten palveluntarjoajien vahva kehitys tietyillä aloilla, jotka ovat erityisen tärkeitä sisämarkkinoiden kehityksen kannalta, on asianmukaista vahvistaa sille korvaukselle, jolle voidaan tämän päätöksen mukaisesti myöntää poikkeus ilmoitusvaatimuksesta, enimmäismäärä, joka on pienempi kuin päätöksessä 2005/842/EY vahvistettu enimmäismäärä, kuitenkin niin, että kyseinen määrä voidaan laskea vuosittaisena keskiarvona toimeksiannon ajalta.

(11) Sairaaloilla ja sosiaalipalveluista vastaavilla yrityksillä, joille on annettu tehtäväksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottaminen, on erityisiä ominaispiirteitä, jotka olisi otettava huomioon. Erityisesti olisi otettava huomioon, että nykyisissä taloudellisissa olosuhteissa ja sisämarkkinoiden nykyisessä kehitysvaiheessa sosiaalipalvelujen tarvitseman tuen määrä saattaa ylittää tässä päätöksessä vahvistetun enimmäismäärän, jotta voidaan korvata julkisten palvelujen tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Suurempien korvausten maksaminen sosiaalipalveluista ei siis välttämättä lisää kilpailun vääristymisen riskiä. Tämän vuoksi olisi sovellettava tässä päätöksessä säädettyä vapautusta ilmoitusvaatimuksesta myös yrityksiin, jotka vastaavat sosiaalipalveluista, mukaan lukien sosiaalinen asuntotarjonta muita heikommassa asemassa oleville kansalaisille ja yhteiskuntaryhmille, jotka eivät vähäisen maksukykynsä vuoksi kykene hankkimaan asuntoa markkinaehdoin, vaikka näiden yritysten saama korvaus ylittäisi tässä päätöksessä säädetyn korvauksen yleisen enimmäismäärän. Vapautusta ilmoitusvaatimuksesta olisi sovellettava myös sairaanhoitopalveluja tarjoaviin sairaaloihin, mukaan lukien soveltuvin osin hätäpalvelut ja niiden päätoimintoihin suoraan liittyvät liitännäispalvelut erityisesti tutkimuksen alalla. Jotta poikkeusta ilmoitusvaatimuksesta voitaisiin soveltaa, sosiaalipalvelut olisi yksilöitävä selvästi palveluina, jotka täyttävät sosiaaliset tarpeet terveydenhuollon, lastenhoidon, työmarkkinoille pääsyn ja paluun, sosiaalisen asuntotarjonnan sekä heikommassa asemassa olevien hoidon ja sosiaalisen osallisuuden kannalta.

(12) Se, missä määrin tietty korvaustoimenpide vaikuttaa kauppaan ja kilpailuun, ei riipu pelkästään keskimääräisestä vuosittain saatavasta korvauksesta ja kyseessä olevasta toimialasta, vaan myös toimeksiannon kokonaiskestosta. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa pidempi toimeksiantokausi on perusteltu merkittävien investointitarpeiden vuoksi, kuten sosiaalisen asuntotarjonnan alalla, tätä päätöstä olisi sovellettava ainoastaan valtiontukiin, joita myönnetään enintään kymmenen vuoden ajan.

([1]) EUVL C 8, 11.1.2012, s. 4.
([2]) EUVL C 8, 11.1.2012, s. 15.
([3]) EUVL L 312, 29.11.2005, s. 67.

(13) Jotta SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohtaa voitaisiin soveltaa, jäsenvaltion on täytynyt nimenomaisesti antaa kyseisen yrityksen vastuulle tietyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen.

(14) Jotta voitaisiin varmistaa, että SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa vahvistettuja perusteita noudatetaan, olisi säädettävä tarkemmista edellytyksistä, joiden on täytyttävä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toimeksiantamisen yhteydessä. Korvauksen määrä voidaan laskea ja tarkistaa asianmukaisesti vain, jos yritysten julkisen palvelun velvoitteet sekä valtion mahdolliset velvoitteet on selkeästi eritelty kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten antamassa yhdessä tai useammassa virallisessa asiakirjassa. Asiakirjan muoto voi olla eri jäsenvaltioissa erilainen, mutta siinä olisi määritettävä vähintäänkin toimeksisaajina olevat yritykset sekä asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden tarkka sisältö ja kesto ja tarvittaessa kuvattava niiden kohteena oleva alue, mahdollisesti myönnetyt yksin- tai erityisoikeudet sekä korvausmenetelmä ja korvauksen määrittämisessä ja mahdollisen liiallisen korvauksen välttämisessä ja takaisinperinnässä käytettävät perusteet. Toimeksiannossa olisi myös viitattava tähän päätökseen, jotta taattaisiin sen soveltamisen läpinäkyvyys.

(15) Perusteettomien kilpailun vääristymien välttämiseksi korvaus ei saisi ylittää sitä, mikä on tarpeen niiden nettokustannusten kattamiseksi, joita yritykselle aiheutuu palvelun tuottamisesta, kohtuullinen voitto mukaan lukien.

(16) Korvaukset, jotka ylittävät kyseiselle yritykselle palvelun tuottamisesta aiheutuneiden nettokustannusten kattamiseksi tarvittavan määrän, eivät ole välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi ja ovat tämän vuoksi sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka olisi maksettava takaisin valtiolle. Sellaiset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi myönnetyt korvaukset, jotka yritys todellisuudessa käyttää muilla markkinoilla toimimiseen muussa tarkoituksessa kuin mitä toimeksiannossa täsmennetään, eivät ole välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi ja voivat sen vuoksi myös olla sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka olisi maksettava takaisin.

(17) Huomioon otettavat nettokustannukset olisi laskettava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavien tulojen erotuksena, tai vaihtoehtoisesti niiden nettokustannusten, jotka aiheutuvat yritykselle sen harjoittaessa liiketoimintaa julkisen palvelun velvoitteen alaisena, ja samalle yritykselle ilman kyseistä velvoitetta aiheutuvien nettokustannusten tai voiton välisenä erotuksena. Erityisesti silloin, kun julkisen palvelun velvoite johtaa tulojen vähenemiseen – esimerkiksi säänneltyjen tariffien vuoksi – mutta ei vaikuta kustannuksiin, julkisen palvelun velvoitteen täyttämisestä aiheutuvat nettokustannukset pitäisi voida määrittää menetettyjen tulojen perusteella. Perusteettomien kilpailun vääristymien välttämiseksi olisi korvauksen määrää laskettaessa otettava huomioon kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavat tulot (eli kaikki tulot, joita palvelun tuottaja ei olisi saanut ilman toimeksiantoa). Jos kyseisellä yrityksellä on yksin- tai erityisoikeuksia muuhun toimintaan kuin myönnettyä valtiontukea koskevaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvään palveluun, ja toiminnasta saadaan suurempi kuin kohtuullinen tuotto, tai jos yritys hyötyy muista valtion myöntämistä eduista, nämä on laskettava mukaan sen tuloihin riippumatta siitä, miten ne luokitellaan sovellettaessa SEUT-sopimuksen 107 artiklaa.

(18) Kohtuullinen voitto olisi määritettävä pääoman tuottoasteena, jossa otetaan huomioon riskin suuruus tai riskin puuttuminen. Pääoman tuottoaste olisi määritettävä sisäisenä korkokantana, jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta toimeksiannon keston aikana.

(19) Voittoa, joka ei ylitä sovellettavaa swap-korkoa korotettuna 100 peruspisteellä, ei pitäisi katsoa kohtuuttomaksi. Tässä yhteydessä sovellettavaa swap-korkoa voidaan pitää riskittömän sijoituksen asianmukaisena tuottoasteena. Suuruudeltaan 100 peruspisteen preemion tarkoituksena on muun muassa korvata maksuvalmiusriski, joka liittyy palvelun tuottamiseksi sidottavan pääoman tarjoamiseen toimeksiannon aikana.

(20) Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta vastaava yritys ei kanna huomattavaa osaa kaupallisesta riskistä, esimerkiksi siitä syystä, että palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan kokonaan, 100 peruspisteellä korotetun swap-koron ylittäviä voittoja ei pitäisi katsoa kohtuullisiksi.

(21) Jos pääoman tuottoasteen käyttö ei ole asianmukaista erityisten olosuhteiden takia, jäsenvaltioiden olisi käytettävä muita tuottoindikaattoreita kohtuullisen voiton määrittämiseksi, esimerkiksi keskimääräinen oman pääoman tuotto, sijoitetun pääoman tuotto, kokonaispääoman tuotto ja myyntituotto.

(22) Jäsenvaltioiden olisi kohtuullista tuottoa määrittäessään voitava ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä etenkin tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden kasvuun. Tehokkuuden lisääntyminen ei saisi heikentää tuotetun palvelun laatua. Jäsenvaltioiden olisi voitava esimerkiksi määrittää toimeksiannossa tuotannollisia tehokkuustavoitteita, joiden yhteydessä korvauksen taso riippuu siitä, missä määrin tavoitteet on saavutettu. Toimeksiannossa voidaan määrätä, että jos yritys ei saavuta tavoitteita, korvausta pienennetään toimeksiannossa täsmennetyn laskentamenetelmän mukaisesti, mutta jos yritys ylittää tavoitteensa, korvausta voidaan

lisätä toimeksiannossa määritellyn menetelmän mukaisesti. Tuotannollisiin tehokkuusetuihin mahdollisesti liittyvät palkinnot olisi asetettava sellaiselle tasolle, että kyseiset edut on mahdollista jakaa tasapainoisesti yrityksen ja jäsenvaltion ja/tai käyttäjien kesken.

(23) SEUT-sopimuksen 93 artikla muodostaa unionin erityismääräyksen (*lex specialis*) suhteessa 106 artiklan 2 kohtaan. Siinä määrätään säännöistä, joita sovelletaan sisämaanliikenteen alalla julkisista palveluista maksettavaan korvaukseen. Kyseistä 93 artiklaa on tulkittu rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2007 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1370/2007 ([1]), jossa vahvistetaan julkisen henkilöliikenteen alan julkisen palvelun velvoitteista maksettaviin korvauksiin sovellettavat säännöt. Sen soveltaminen sisävesien matkustajaliikenteeseen on jäsenvaltioiden harkintavallassa. Asetuksessa (EY) N:o 1370/2007 vapautetaan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä ilmoitusvaatimuksesta kaikki sellaiset sisämaanliikenteen alalla maksettavat korvaukset, jotka täyttävät mainitussa asetuksessa vahvistetut edellytykset. Asiassa Altmark annetun tuomion mukaan sisämaanliikenteen alalla maksettavia korvauksia, jotka eivät täytä SEUT-sopimuksen 93 artiklassa määrättyjä edellytyksiä, ei voida katsoa SEUT-sopimuksen mukaisiksi sen 106 artiklan 2 kohdan tai muiden sen sisältämien määräysten nojalla. Sen vuoksi tätä päätöstä ei sovelleta sisämaanliikenteeseen.

(24) Toisin kuin sisämaanliikenteeseen, meri- ja lentoliikenteeseen sovelletaan SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohtaa. Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24 päivänä syyskuuta 2008 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1008/2008 ([2]) ja palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetussa neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3577/92 ([3]) on tiettyjä sääntöjä, joita sovelletaan julkisista palveluista suoritettaviin korvauksiin lento- ja meriliikenteen aloilla. Asetuksesta (EY) N:o 1370/2007 poiketen mainituissa asetuksissa ei kuitenkaan viitata mahdollisten valtiontukien soveltuvuuteen sisämarkkinoille eikä niissä säädetä poikkeuksesta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaiseen ilmoitusvaatimukseen. Sen vuoksi tätä päätöstä olisi sovellettava lento- ja meriliikenteen alalla julkisista palveluista suoritettaviin korvauksiin, jos kyseiset korvaukset täyttävät tässä päätöksessä asetettujen edellytysten lisäksi asetuksissa (EY) N:o 1008/2008 ja (ETY) N:o 3577/92 annetut alakohtaiset säännöt soveltuvin osin.

(25) Erityistapauksissa, joissa julkisista palveluista suoritettavat korvaukset liittyvät sellaisiin saaria palveleviin ja lentoasemien ja satamien lento- tai meriliikenneyhteyksiin, jotka ovat SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, on tarkoituksenmukaista säätää raja-arvoista, jotka perustuvat matkustajien vuosittaiseen keskimäärään, koska tämänkaltaiset raja-arvot vastaavat paremmin kyseisten toimintojen todellista taloudellista toimintaympäristöä ja niiden luonnetta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvinä palveluina.

(26) Tiettyjen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen vapauttaminen ennakkoilmoitusvaatimuksesta ei estä jäsenvaltioita ilmoittamasta yksittäistä tukihanketta. Tällaisen ilmoituksen saatuaan tai arvioidessaan tietyn tukitoimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille kantelun seurauksena tai omasta aloitteestaan, komissio arvioi, täyttyvätkö tämän päätöksen edellytykset. Jolleivät ne täyty, toimenpidettä arvioidaan julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevista puitteista annettuun tiedonantoon sisältyvien periaatteiden mukaisesti.

(27) Tätä päätöstä olisi sovellettava jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta 16 päivänä marraskuuta 2006 annetun komission direktiivin 2006/111/EY ([4]) säännösten soveltamista rajoittamatta.

(28) Tätä päätöstä olisi sovellettava unionin kilpailusääntöjen eikä varsinkaan SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklan soveltamista rajoittamatta.

(29) Tätä päätöstä olisi sovellettava julkisia hankintoja koskevan unionin lainsäädännön soveltamista rajoittamatta.

(30) Tätä päätöstä olisi sovellettava julkisen palvelun velvoitteisiin liittyvään alakohtaiseen unionin lainsäädäntöön sisältyvien tiukempien säännösten soveltamista rajoittamatta.

(31) Ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetyn yksittäisen tuen osalta olisi annettava siirtymäsäännöksiä. Päätöksen 2005/842/EY mukaisesti ennen tämän päätöksen voimaantuloa käyttöön otetut tukiohjelmat olisi edelleen katsottava sisämarkkinoille soveltuviksi ja ilmoitusvaatimuksesta vapautetuiksi kahden vuoden ajan. Ennen tämän päätöksen voimaantuloa käyttöön otettu tuki, jota ei ole myönnetty päätöksen 2005/842/EY mukaisesti mutta joka täyttää tämän päätöksen edellytykset, olisi katsottava sisämarkkinoille soveltuvaksi ja ilmoitusvaatimuksesta vapautetuksi.

([1]) EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1.
([2]) EUVL L 293, 31.10.2008, s. 3.
([3]) EYVL L 364, 12.12.1992, s. 7.
([4]) EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17.

(32) Komissio tarkastelee tätä päätöstä uudelleen, kun sen voimaantulosta on kulunut viisi vuotta,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Kohde

Tässä päätöksessä vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävä valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille eikä siihen sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa vahvistettua ilmoitusvaatimusta.

2 artikla

Soveltamisala

1. Tätä päätöstä sovelletaan korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen, joka myönnetään SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille ja joka kuuluu yhteen seuraavista luokista:

a) enintään 15 miljoonan euron vuotuinen korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta muilla kuin liikenteen ja liikenneinfrastruktuurin aloilla.

Jos korvauksen määrä vaihtelee toimeksiannon aikana, vuotuinen määrä voidaan laskea toimeksiannon aikana odotettavissa olevien vuotuisten korvausmäärien keskiarvona;

b) korvaus sairaanhoitopalveluja tarjoavien sairaaloiden tuottamista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, mukaan lukien soveltuvin osin hätäpalvelut; päätoimintoihin suoraan liittyvien oheistoimintojen harjoittaminen, erityisesti tutkimuksen alalla, ei kuitenkaan estä tämän kohdan soveltamista;

c) korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta sellaisten sosiaalisten tarpeiden täyttämiseksi, joissa on kyse terveydenhuollosta, pitkäaikaishoidosta, lastenhoidosta, työmarkkinoille pääsystä ja paluusta, sosiaalisesta asuntotarjonnasta sekä muita heikommassa asemassa olevien ryhmien hoidosta ja sosiaalisesta osallisuudesta;

d) korvaus sellaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta, jotka liittyvät saaria palveleviin lento- ja meriliikenneyhteyksiin, joiden keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä kahdelta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksiantamista edeltäneeltä tilikaudelta on enintään 300 000 matkustajaa;

e) korvaus sellaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta, jotka liittyvät lentoasemiin ja satamiin, joiden keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä kahdelta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toimeksiantamista edeltäneeltä tilikaudelta on lentoasemien tapauksessa enintään 200 000 matkustajaa ja satamien tapauksessa enintään 300 000 matkustajaa.

2. Tätä päätöstä sovelletaan ainoastaan silloin, kun yrityksen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen kestää enintään 10 vuotta. Jos toimeksiannon kesto ylittää 10 vuotta, tätä päätöstä sovelletaan vain, jos palveluntarjoajan on tehtävä suuria investointeja, joiden kuolettaminen yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti kestää pidemmän aikaa.

3. Jos edellytykset tämän päätöksen soveltamiselle eivät enää täyty toimeksiannon aikana, tuesta on ilmoitettava SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

4. Lento- ja meriliikenteen alalla tätä päätöstä sovelletaan ainoastaan korvauksena julkisista palveluista myönnettyyn valtiontukeen, joka on myönnetty SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille ja joka on soveltuvin osin asetuksen (EY) N:o 1008/2008 ja asetuksen (EY) N:o 3577/92 mukaista.

5. Tätä päätöstä ei sovelleta valtiontukeen, joka myönnetään korvauksena julkisista palveluista sisämaanliikenteen alalla toimiville yrityksille.

3 artikla

Sisämarkkinoille soveltuvuus ja vapautus ilmoitusvaatimuksesta

Julkisista palveluista maksettavana korvauksena myönnettävä valtiontuki, joka täyttää tässä päätöksessä säädetyt edellytykset, soveltuu sisämarkkinoille ja on vapautettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä ennakkoilmoitusvaatimuksesta, jos se täyttää myös SEUT-sopimuksesta tai unionin alakohtaisesta lainsäädännöstä johtuvat vaatimukset.

4 artikla

Toimeksianto

Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen annetaan yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla, jonka muodon jokainen jäsenvaltio voi itse määrittää. Tällaisessa asiakirjassa tai tällaisissa asiakirjoissa on mainittava erityisesti:

a) julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto;

b) kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa alue;

c) toimeksiantavan viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne;

d) korvausmekanismi ja korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit;

e) järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin; ja

f) viittaus tähän päätökseen.

5 artikla

Korvaus

1. Korvauksen määrä ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä aiheutuvien nettokustannusten kattamiseksi, mukaan lukien kohtuullinen voitto.

2. Nettokustannukset voidaan laskea 3 kohdassa määriteltyjen kustannusten ja 4 kohdassa määriteltyjen tulojen välisenä erotuksena. Vaihtoehtoisesti ne voidaan laskea niiden nettokustannusten, jotka aiheutuvat yritykselle sen harjoittaessa liiketoimintaa julkisen palvelun velvoitteen alaisena, ja samalle yritykselle ilman kyseistä velvoitetta aiheutuvien nettokustannusten tai voiton välisenä erotuksena.

3. Kustannuksina on otettava huomioon kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Ne on laskettava yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti seuraavalla tavalla:

a) jos kyseinen yritys harjoittaa toimintaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla, yrityksen kaikki kustannukset voidaan ottaa huomioon;

b) jos yritys harjoittaa myös toimintaa, joka ei koske yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, huomioon voidaan ottaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen kustannukset;

c) yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun kustannuksiksi voidaan katsoa kaikki kyseisen palvelun tuottamiseen liittyvät suorat kustannukset ja asianmukainen osuus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvälle palvelulle ja muulle toiminnalle yhteisistä kustannuksista;

d) investointeihin ja erityisesti infrastruktuuri-investointeihin liittyvät kustannukset voidaan ottaa huomioon, jos ne ovat välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamiselle.

4. Huomioon otettaviin tuloihin sisältyvät vähintään kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavat tulot riippumatta siitä, luokitellaanko kyseiset tulot SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Jos yrityksellä on yksin- tai erityisoikeuksia muuhun toimintaan kuin myönnettyä tukea koskevaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvään palveluun, ja kyseisestä toiminnasta saadaan suurempi kuin kohtuullinen tuotto, tai jos yritys hyötyy muista valtion myöntämistä eduista, nämä on laskettava mukaan sen tuloihin riippumatta siitä, miten ne luokitellaan sovellettaessa SEUT-sopimuksen 107 artiklaa. Asianomainen jäsenvaltio voi päättää, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittymättömistä muista toiminnoista saatava voitto on kokonaan tai osittain osoitettava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun rahoittamiseen.

5. Tässä päätöksessä kohtuullisella voitolla tarkoitetaan sitä pääoman tuottoastetta, jota keskivertoyritys edellyttäisi harkitessaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan, ottaen huomioon riskin suuruus. 'Pääoman tuottoasteella' tarkoitetaan sisäistä korkokantaa, jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta toimeksiannon keston aikana. Riskin suuruus riippuu kyseessä olevasta toimialasta, palvelun tyypistä ja korvauksen ominaispiirteistä.

6. Jäsenvaltiot voivat kohtuullista tuottoa määrittäessään ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä etenkin tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden kasvuun. Tehokkuuden lisääntyminen ei saa heikentää tuotetun palvelun laatua. Tuotannollisiin tehokkuusetuihin mahdollisesti liittyvät palkinnot on asetettava sellaiselle tasolle, että kyseiset edut on mahdollista jakaa tasapainoisesti yrityksen ja jäsenvaltion ja/tai käyttäjien kesken.

7. Sovellettaessa tätä päätöstä kohtuullisena pääoman tuottoasteena pidetään tuottoastetta, joka ei ylitä sovellettavaa swap-korkoa, jota on korotettu 100 peruspisteellä. Sovellettava swap-korko on se swap-korko, jonka maturiteetti ja valuutta vastaavat toimeksiannon kestoa ja valuuttaa. Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen ei liity huomattavaa kaupallista tai sopimusriskiä, erityisesti kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuvat nettokustannukset korvataan jälkikäteen täysimääräisesti, kohtuullinen voitto ei saa olla suurempi kuin sovellettava swap-korko korotettuna 100 peruspisteellä.

8. Jos pääoman tuottoasteen käyttö ei ole asianmukaista erityisten olosuhteiden takia, jäsenvaltiot voivat käyttää muita tuottoindikaattoreita kohtuullisen voiton määrittämiseksi; tällaisia ovat esimerkiksi keskimääräinen oman pääoman tuotto, sijoitetun pääoman tuotto, kokonaispääoman tuotto ja myyntituotto. 'Tuotolla' tarkoitetaan kyseisen vuoden liiketulosta ennen korkoja ja veroja (EBIT). Sopimuksen voimassaoloajan keskimääräinen tuotto lasketaan käyttämällä viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta annetussa komission tiedonannossa ([1]) täsmennettyä diskonttokorkoa. Riippumatta siitä, mikä indikaattori valitaan, jäsenvaltion on pystyttävä toimittamaan komission pyynnöstä todisteet siitä, ettei voitto ylitä sitä, mitä keskivertoyritys edellyttäisi harkitessaan palvelun tuottamista, esimerkiksi toimittamalla tiedot kilpailuolosuhteissa myönnetyistä samantyyppisistä sopimuksista saaduista tuotoista.

9. Kun yritys harjoittaa toimintaa sekä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla että kyseisen alan ulkopuolella, sisäisessä kirjanpidossa on eriteltävä ja erotettava toisistaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen ja muiden palvelujen tuottamisesta syntyneet menot ja tulot sekä menojen ja tulojen kohdentamisessa käytettävät parametrit. Mahdolliseen muuhun toimintaan kuin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittyviin kustannuksiin on sisällytettävä kaikki suorat kustannukset, asianmukainen osuus yhteisistä kustannuksista sekä riittävä tuotto pääomalle. Näiden kustannusten osalta ei myönnetä korvausta.

10. Jäsenvaltioiden on vaadittava kyseistä yritystä maksamaan takaisin kaikki sen saamat mahdolliset liialliset korvaukset.

6 artikla

Liiallisten korvausten valvonta

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen myönnettävä korvaus täyttää tässä päätöksessä vahvistetut vaatimukset ja erityisesti, että yrityksen saama korvaus ei ylitä 5 artiklan mukaisesti määritettyä määrää. Niiden on toimitettava komission pyynnöstä asiaa koskevat todisteet. Jäsenvaltioiden on tehtävä säännöllisiä tarkastuksia tai huolehdittava siitä, että tällaisia tarkastuksia tehdään vähintään kolmen vuoden välein toimeksiannon aikana ja sen päätyttyä.

2. Kun yrityksen saama korvaus ylittää 5 artiklan mukaisesti määritetyn määrän, jäsenvaltioiden on vaadittava kyseistä yritystä maksamaan takaisin kaikki sen saamat liialliset korvaukset, ja korvauksen laskentaparametrit on saatettava ajan tasalle tulevaisuutta varten. Jos liialliset korvaukset ovat enintään 10 prosenttia korvauksen keskimääräisestä vuosittaisesta määrästä, ne voidaan siirtää seuraavalle kaudelle ja vähentää kyseiseltä kaudelta maksettavan korvauksen määrästä.

([1]) EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6.

7 artikla

Avoimuus

Yli 15 miljoonan euron korvauksista, jotka myönnetään yritykselle, joka harjoittaa toimintaa myös yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun ulkopuolella, asianomaisen jäsenvaltion on julkaistava seuraavat tiedot internetissä tai muulla asianmukaisella tavalla:

a) toimeksianto tai tiivistelmä, joka sisältää 4 artiklassa luetellut tiedot;

b) yritykselle vuosittain myönnettävän tuen määrä.

8 artikla

Tietojen asettaminen saataville

Jäsenvaltioiden on pidettävä toimeksiantokauden aikana ja vähintään kymmenen vuoden ajan sen päättymisestä saatavilla kaikki sellaiset tiedot, jotka tarvitaan sen määrittämiseksi, ovatko myönnetyt korvaukset tämän päätöksen mukaisia.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tämän kirjallisesta pyynnöstä kaikki tiedot, jotka komissio katsoo tarvitsevansa määrittääkseen, ovatko voimassa olevat korvaustoimenpiteet tämän päätöksen mukaisia.

9 artikla

Kertomukset

Jäsenvaltioiden on kahden vuoden välein toimitettava komissiolle kertomus tämän päätöksen täytäntöönpanosta. Kertomuksissa on esitettävä yksityiskohtainen katsaus tämän päätöksen soveltamiseen 2 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen eri palveluluokkien osalta, mukaan lukien:

a) tämän päätöksen soveltaminen soveltamisalaan kuuluviin palveluihin, mukaan lukien sisäiset toiminnot;

b) tämän päätöksen mukaisesti myönnetyn tuen kokonaismäärä ja sen jakautuminen tuensaajien toimialoille;

c) selvitys siitä, onko päätöksen soveltaminen johtanut tietyn palvelutyypin osalta vaikeuksiin tai kolmansien kanteluihin;

ja

d) muut komission mahdollisesti edellyttämät tämän päätöksen soveltamista koskevat tiedot, jotka on täsmennettävä hyvissä ajoin ennen kertomusten toimittamisen määräaikaa.

Ensimmäinen kertomus on toimitettava 30 päivään kesäkuuta 2014 mennessä.

10 artikla

Siirtymäsäännökset

Tätä päätöstä sovelletaan yksittäiseen tukeen ja tukiohjelmiin seuraavasti:

a) päätöksen 2005/842/EY mukaisesti ennen tämän päätöksen voimaantuloa käyttöön otettu tukiohjelma, joka soveltui sisämarkkinoille ja oli vapautettu ilmoitusvaatimuksesta, katsotaan edelleen sisämarkkinoille soveltuvaksi ja ilmoitusvaatimuksesta vapautetuksi kahden vuoden ajan;

b) kaikki ennen tämän päätöksen voimaantuloa käyttöön otettu tuki, joka ei ollut päätöksen 2005/842/EY mukaisesti sisämarkkinoille soveltuvaa ja jota ei ollut vapautettu ilmoitusvaatimuksesta, mutta joka täyttää tämän päätöksen edellytykset, soveltuu sisämarkkinoille ja on vapautettu ennakkoilmoitusvaatimuksesta.

11 artikla

Kumoaminen

Kumotaan päätös 2005/842/EY.

12 artikla

Voimaantulo

Tämä päätös tulee voimaan 31 päivänä tammikuuta 2012.

13 artikla

Osoitus

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä 20 päivänä joulukuuta 2011.

Komission puolesta

Joaquín ALMUNIA

Varapuheenjohtaja